U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Pavla Simona, Mgr. Víta Bičáka, JUDr. Romana Fialy, Mgr. Ing. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého rozhodl o návrhu **Energetického regulačního úřadu,** se sídlem v Jihlavě, Masarykovo náměstí 5, na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **Krajským soudem v Praze** a **Okresním soudem v Příbrami,** a dalších účastníků sporu vedeného u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 16 C 62/2020: žalobkyně **RESIDENCE KLADNO, a. s.,** IČO 07476710, se sídlem v Kladně, gen. Klapálka 1345, zastoupené Mgr. Jiřím Topkou, advokátem se sídlem v Kladně, Huťská 1294, a žalované **FVE TWO, s. r. o.,** IČO 24688983, se sídlem v Praze 4, Štúrova 1701/55,

takto:

I. **P ř í s l u š n ý** vydat rozhodnutí ve věci vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 16 C 62/2020 **j e s o u d.**

II. Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 31. 7. 2020, čj. 26 Co 130/2020-75, a usnesení Okresního soudu Příbrami ze dne 11. 5. 2020, čj. 16 C 62/2020-64, **s e z r u š u j í.**

O d ů v o d n ě n í:

[1] Návrhem doručeným dne 31. 12. 2020 zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále „zákon o některých kompetenčních sporech“), se Energetický regulační úřad (dále též „ERÚ“ či „navrhovatel“) domáhal, aby zvláštní senát rozhodl spor o pravomoc podle § 1 odst. 1 písm. a) zákona o některých kompetenčních sporech. Spor vznikl mezi ním, na straně jedné, a Okresním soudem v Příbrami a Krajským soudem v Praze, na straně druhé, ve věci vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 16 C 62/2020, týkající se ochrany vlastnického práva podle § 1042 a § 1043 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“).

[2] Z předloženého spisu vyplynuly následující skutečnosti:

[3] Žalobou (spojenou s návrhem na nařízení předběžného opatření) podanou dne 30. 4. 2020 u Okresního soudu v Příbrami se žalobkyně domáhá ochrany vlastnického práva podle § 1042 a § 1043 o. z. Z žaloby se podává, že žalobkyně se stala na základě

kupní smlouvy uzavřené dne 7. 4. 2020 vlastníkem liniové stavby silnoproudých rozvodů vysokého napětí o délce 3 220 metrů, které vedou od přípojného místa DS č. US_BE_132 a č. US_BE_133 přes přechodový objekt (rozvodna) BE_4376 „Drahonice“, postavený na pozemcích parc. č. X a X v katastrálním území S. p. B., do trafostanice BE_3622, postavené na pozemku parc. č. st. X v katastrálním území D. Tato liniová stavba, jejíž součástí je přechodový objekt (rozvodna) BE_4376 „Drahonice“, postavený na pozemcích parc. č. X a X v katastrálním území S. p. B., je umístěna na pozemcích či pod povrchem pozemků parc. č. X, X a X v katastrálním území S. p. B. a parc. č. X, X, X a st. X v katastrálním území D. (dále jen „předmětné elektrické zařízení“). Žalobkyně odvozuje své vlastnické právo k předmětnému elektrickému zařízení, respektive držbu tohoto vlastnického práva, od souvislé a ničím či nikým nepřerušované řady jeho dřívějších vlastníků (právních předchůdců), počínaje státem (Ministerstvo obrany) a konče společností Legal Profit Expert, a. s., od níž žalobkyně předmětné elektrické zařízení nabyla na základě kupní smlouvy ze dne 7. 4. 2020. Předmětné elektrické zařízení je přitom podzemní liniovou stavbou dle § 509 o. z., jejíž součástí je i přechodový objekt (rozvodna), a zároveň je věcí nemovitou ve smyslu § 498 odst. 1 věty druhé o. z., neboť z ustanovení § 45 odst. 4 energetického zákona vyplývá, že toto zařízení není součástí pozemků, na nichž nebo pod jejichž povrchem je umístěno. Předmětné elektrické zařízení slouží k připojení odběrných elektrických zařízení k distribuční soustavě provozované společností ČEZ Distribuce, a. s. Jedním z odběrných elektrických zařízení je fotovoltaická elektrárna provozovaná žalovanou na základě rozhodnutí ERÚ o udělení licence ze dne 20. 12. 2010, čj. 14675-3/2010-ERU. Uvedená fotovoltaická elektrárna je výrobnou elektřiny podle § 2 odst. 2 písm. a) bodu 18 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon). Vzhledem k tomuto určení je předmětné elektrické zařízení přípojkou ve smyslu § 2 odst. 2 písm. a) bodu 2 energetického zákona. Žalobkyně v žalobě dále uvádí, že prostřednictvím předmětného elektrického zařízení byla k distribuční soustavě připojena fotovoltaická elektrárna žalované. Jelikož však na něm byly zjištěny závady, které bránily jeho bezpečnému provozu, došlo na základě žádosti tehdejšího vlastníka společnosti Legal Profit Expert, a. s., k odpojení, a tím byla odpojena i fotovoltaická elektrárna žalované, o čemž byla písemně vyrozuměna. O nabytí vlastnictví k elektrickému zařízení informovala právní předchůdkyně žalobkyně i společnost ČEZ Distribuce, a. s., dopisem ze dne 29. 1. 2020, která vyrozuměla o odpojení elektrárny žalovanou písemně dne 19. 2. 2020. Právní předchůdkyně žalobkyně vyzvala rovněž žalovanou k zahájení jednání o uzavření smlouvy, na jejímž základě by mohla být fotovoltaická elektrárna připojena prostřednictvím předmětného elektrického zařízení k distribuční soustavě, neboť žalovaná toto zařízení užívala bez právního důvodu, byť o jeho užívání byla dočasně dohodnuta ústně se společností ESOX lentus, s. r. o., dřívější právní předchůdkyní žalobkyně. K uzavření žádné smlouvy však doposud nedošlo. V rámci exekučního řízení vedeného proti žalované soudním exekutorem Mgr. Janem Benešem pod sp. zn. 191 EX 447/19 byl postižen závod žalované exekučním příkazem ze dne 29. 3. 2019, čj. 191 EX 447/19-38. Správcem závodu byl ustanoven JUDr. L. H., který je oprávněn jednat za žalovanou dle § 338k odst. 4 a 6 o. s. ř. Uvedený správce dopisem ze dne 22. 4. 2020 pověřil společnost PO AGRO XXL, a. s., aby bez vědomí a souhlasu žalobkyně provedla kontrolu a revizi předmětného elektrického zařízení a fotovoltaickou elektrárnu žalované připojila k distribuční soustavě. Uvedená společnost sice již práce na opravě předmětného elektrického zařízení dříve provedla pro právní předchůdkyni žalobkyně na základě

smlouvy o dílo ze dne 20. 3. 2020, avšak revize a nová měření předmětného elektrického zařízení, které jsou nezbytné pro připojení k distribuční síti, doposud provedeny nebyly. Žalobkyně, jíž náleží ochrana vlastnického práva k předmětnému elektrickému zařízení podle § 1042 a § 1043 o. z., když nabyla držbu vlastnického práva k předmětnému elektrickému zařízení za podmínek uvedených v § 1043 odst. 1 o. z., tedy poctivě, řádně a pravým způsobem, se proto žalobou domáhá, aby soud uložil žalované upustit od zásahů do vlastnického práva žalobkyně k předmětnému elektrickému zařízení, spočívajících v pokusech o připojení fotovoltaické elektrárnu žalované k distribuční síti provozované společností ČEZ Distribuce, a. s. bez souhlasu žalobkyně. Současně se žalobkyně domáhá vydání předběžného opatření, jímž bude společnosti ČEZ Distribuce, a. s., uloženo, aby se zdržela připojení fotovoltaické elektrárny žalované prostřednictvím předmětného elektrického zařízení žalobkyně do distribuční soustavy s tím, že toto zařízení není předmětem evidence v katastru nemovitostí, tudíž společnost ČEZ Distribuce, a. s., nemá možnost si z veřejného seznamu ověřit skutečného vlastníka. Žalovaná tak může prohlásit, že je vlastníkem předmětného elektrického zařízení ona a bude tak bez souhlasu žalobkyně k zařízení připojena. Dané nebezpečí je přitom zvýšeno i tím, že v minulosti již žalovaná byla k distribuční síti připojena, aniž by společnost ČEZ Distribuce, a. s., věděla, že není vlastníkem předmětného elektrického zařízení.

[4] Okresní soud v Příbrami jako soud prvního stupně usnesením ze dne 11. 5. 2020, čj. 16 C 62/2020-64, řízení o žalobě zastavil (výrok I) s tím, že po právní moci bude věc postoupena Energetickému regulačnímu úřadu (výrok II); současně soud rozhodl též o nákladech řízení (výrok III) a o tom, že se žalobkyni vrací soudní poplatek ve výši 4 000 Kč (výrok IV). Svůj postup Okresní soud v Příbrami odůvodnil tím, že předmětem sporu je fakticky nesouhlas žalobkyně s připojením fotovoltaické elektrárny ve vlastnictví žalované do distribuční soustavy prostřednictvím elektrického zařízení, které vlastní žalobkyně. Jde tedy o spor o připojení k distribuční soustavě, o němž rozhoduje ERÚ podle § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona. Odkázal přitom na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2014, čj. 2 As 70/2013-45, z jehož odůvodnění plyne, že spory o připojení k distribuční soustavě rozhoduje podle § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona výhradně ERÚ přesto, že jde o spor soukromoprávní povahy, tedy o spor, který nemá veřejnoprávní charakter. Rovněž z usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 4. 2018, čj. 6 A 217/2016-38, se podává, že rozhodnutí ERÚ podle § 17 energetického zákona je rozhodnutím, jímž správní orgán rozhoduje v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní sféře. Z uvedeného vyplývá, že soud nemá pravomoc k projednání sporu, respektive, že soudy mohou o otázce připojení/nepřipojení odběrného místa do distribuční soustavy rozhodovat jedině v rámci přezkumu správního rozhodnutí, tedy až poté, co příslušný správní orgán (v daném případě ERÚ) rozhodne. To, že žalobkyně v žalobě odkazuje na zákonná ustanovení týkající se ochrany vlastnictví, neznamená, že je ve věci příslušný k rozhodnutí soud, neboť žalobu je třeba posuzovat podle jejího obsahu. Ze žaloby přitom vyplývá, že jejím účelem je znemožnit žalované připojit její fotovoltaickou elektrárnu do distribuční soustavy prostřednictvím elektrického zařízení žalobkyně, tedy spor dle § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona. V dané věci je proto podle Okresního soudu v Příbrami dán nedostatek rozhodovací pravomoci soudů (§ 7 odst. 1 o. s. ř.), což je důvodem pro zastavení řízení a postoupení věci ERÚ.

[5] Krajský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 31. 7. 2020, čj. 26 Co 130/2020-75, usnesení soudu prvního stupně potvrdil (výrok I) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II). Odvolací soud shledal, že podle obsahu žaloby žalobkyně nečiní předmětem sporu existenci svého vlastnického práva k liniové stavbě silnoproudých rozhodů, ale domáhá se toho, aby žalované bylo zabráněno v pokusech připojit prostřednictvím těchto silnoproudých rozvodů svou fotovoltaickou elektrárnu na distribuční soustavu provozovanou společností ČEZ Distribuce, a. s. I podle názoru Krajského soudu v Praze takto vymezený předmět řízení odpovídá skutkové podstatě ustanovení § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona, a proto pravomocným k rozhodnutí tohoto sporu je ERÚ. Z ustanovení § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona přitom dle mínění odvolacího soudu nelze žádnou z výkladových metod dovodit, že by se pravomoc ERÚ vztahovala výlučně na případy, kdy je výrobci elektřiny [§ 23 odst. 1 písm. a) energetického zákona] odpíráno provozovatelem distribuční smlouvy [§ 25 odst. 10 písm. a) energetického zákona] právo za splnění zákonem předvídatelných podmínek připojit své zařízení k distribuční soustavě. Pokud se žalobkyně v odvolání dovolávala závěrů usnesení zvláštního senátu ze dne 4. 12. 2017, čj. Konf 13/2016-20, k tomu Krajský soud v Praze uvedl, že toto rozhodnutí není pro posouzení pravomoci dané věci významné, protože vychází ze zcela odlišných skutkových okolností, neboť předmětem řízení byla žaloba o zdržení se užívání cizí nemovitosti jako přístupové komunikace ke vstupu do transformátorové stanice umístěné v jiném objektu.

[6] ERÚ jako navrhovatel s postoupením věci nesouhlasil a podal zvláštnímu senátu návrh na rozhodnutí negativního kompetenčního sporu, v němž výslovně popřel svou pravomoc k rozhodnutí předmětného sporu. ERÚ je na rozdíl od soudů toho názoru, že posuzovaná žaloba nejen svým označením, ale rovněž obsahem odpovídá tzv. zápůrčí žalobě, neboť dotčený vlastník (žalobkyně) se jejím prostřednictvím brání proti žalované jiného rušení vlastnického práva, než je odnětí věci. Žalobu podle § 1042 o. z. může podat vlastník jakékoli věci, kterou může být i elektrické zařízení, a to proti komukoli, kdo narušuje jakoukoli složku vlastnického práva, ať už se jedná o právo věc užívat, požívat, s věcí nakládat nebo zabránit jiným osobám v užívání věci patřící do jeho vlastnictví a jiném působením na ni (*ius exclusionis*). Podle uvedeného ustanovení není podstatné, za jakým účelem je do vlastnického práva zasahováno, není tak rozhodné, zda je úmyslem pasivně legitimovaného subjektu dosáhnout připojení jím provozované fotovoltaické elektrárny k distribuční soustavě. Navrhovatel v této souvislosti odkázal na usnesení zvláštního senátu ze dne 4. 12. 2017, čj. Konf 13/2016-21, a ze dne 13. 4. 2010, čj. Konf 1058/2009-11 (správně zjevně čj. Konf 108/2009-11 – pozn. zvláštního senátu). Jak je uvedeno v podané žalobě, skutkové okolnosti případu spočívají v tom, že žalobkyně je vlastníkem elektrického vedení, které má podle uvedeného popisu charakter buď elektrické přípojky, nebo odběrného elektrického zařízení (k němu jsou připojena další odběrná zařízení) dle § 2 odst. 2 písm. a) energetického zákona. Podstatné pro uvedený případ přitom je, že toto zařízení není distribuční soustavou ani tzv. přímým vedením, jak je vymezuje uvedené ustanovení energetického zákona. V rámci petitu žaloby se žalobkyně domáhá, aby žalovaná upustila od zásahů do jejího vlastnického práva, zejména aby se nepokoušela připojit prostřednictvím uvedené věci svou fotovoltaickou elektrárnu k distribuční soustavě. Význam této žaloby je dán toliko tím, že stačí prokázat fakt rušení vlastnického práva.

[7] Podle navrhovatele z § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákon nelze dovozovat, že by ERÚ měl ve sporném řízení rozhodovat věcněprávní problematiku, v projednávaném případě ochranu vlastnického práva. Sporem z připojení ve smyslu § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona se podle ERÚ rozumí spor, který spočívá v samotné realizaci připojení k energetické soustavě, kdy se navrhovatel bude petitem svého návrhu domáhat připojení určitého energetického zařízení k distribuční nebo přenosové, respektive přepravní soustavě, přičemž jedna ze stran sporu je zpravidla provozovatelem takové soustavy, vůči němuž by druhá strana sporu mohla uplatňovat své právo na připojení k elektrizační soustavě podle § 23 odst. 1 písm. a) a § 25 odst. 10 písm. a) energetického zákona. Právě k uvedeným ustanovením se pak vztahuje § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona a sporné řízení by bylo vedeno o tom, zda má žadatel nárok na připojení k soustavě a poskytování souvisejících služeb či nikoliv. Předmětné ustanovení slouží k procesní realizaci práva na přístup k energetické infrastruktuře, z čehož mimo jiné plyne, že pokud se má jednat o spor o připojení k distribuční soustavě, odpůrcem v daném řízení a pasivně legitimovaným subjektem může být jedině provozovatel distribuční soustavy, zde ČEZ Distribuce, a. s. Pouze vůči provozovateli distribuční soustavy se lze domáhat realizace práva na připojení či přístup k této soustavě. Tomu také odpovídá, že v rámci ustanovení energetického zákona jsou jednotlivým držitelům licence, vůči nimž se lze práva připojení a přístupu podle § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona domáhat, uloženy odpovídající hmotněprávní povinnosti spočívající v připojení jiných subjektů k soustavě. Žalobkyně se nedomáhá žádného plnění vůči provozovateli distribuční soustavy, z povahy věci se tak nemůže jednat o spor o připojení k distribuční soustavě. Pokud by se o takový spor jednalo, byl by navrhovatelem právě žalovaný, který vlastní zařízení (elektrárnu), která by mohla být k soustavě připojována. V uvedené věci sice dochází k tomu, že žalovaná patrně fakticky chce využívat zařízení žalobkyně k připojení své výrobny k soustavě, ale jednak toho legálně nemůže dosáhnout (připojení k soustavě není možné bez souhlasu a součinnosti provozovatele distribuční soustavy) a jednak toto zařízení samo není součástí distribuční soustavy, tudíž vůči němu neexistuje právo regulovaného přístupu či připojení, a tudíž připojení k takovému zařízení nespadá pod § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona. Žalobkyně se ostatně nedomáhá realizace práva na připojení, ale zdržení se zásahů do svého vlastnického práva v tom smyslu, aby její zařízení nebylo užíváno jiným subjektem.

[8] Jak Okresní soud v Příbrami, tak i Krajský soud v Praze podle ERÚ založily svá rozhodnutí na nesprávném posouzení obsahu žaloby, který podřadily pod § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona. K nesprávnému posouzení obsahu žaloby pravděpodobně přispělo i to, že soudy pominuly skutečnost, že žalobkyně nebrojí proti tomu, aby žalovaná byla k distribuční soustavě připojena, ale proti tomu, aby k takovému připojení došlo prostřednictvím liniové stavby v jejím vlastnictví. Žalobkyně totiž tvrdí, že žalovaná k takovému využití elektrického zařízení nemá právo.

[9] Navrhovatel na okraj uvádí, že je pravdou, že výše uvedenému se vymyká návrh na vydání předběžného opatření, který směřuje vůči provozovateli distribuční soustavy. Nicméně pomíjí-li ERÚ pochybnost o tom, zda takto formulované předběžné opatření spadá do rámce sporu vymezeného petitem, je zřejmé, že ani v tomto ohledu se nejedná o návrh subjektu, kterému přísluší právo na připojení k soustavě, na realizaci tohoto práva, a to mimo jiné proto, že vymezený petit nemá k distribuční soustavě žádný vztah. Pokud jde

tedy o návrh na vydání předběžného opatření, kterým má být uložena společnosti ČEZ Distribuce, a. s., povinnost zdržet se připojení fotovoltaické elektrárny provozované žalovanou prostřednictvím elektrického zařízení žalobkyně k distribuční síti, tak účelem podaného návrhu není zabránit žalované v připojení fotovoltaické elektrárny k distribuční síti, ale zabránit takovému připojení právě prostřednictvím elektrického zařízení žalobkyně, k němuž žalované užívací právo nesvědčí. Tímto postupem má být poskytnuta ochrana vlastnického práva žalobkyně před protiprávním užíváním její věci a tím i omezení jejího vlastnického práva, zejména pak složky *ius exclusionis*. Podle § 74 odst. 3 o. s. ř. je k nařízení předběžného opatření příslušný soud, který je příslušný k řízení o věci, nestanoví-li zákon jinak. ERÚ je proto toho názoru, že i v této věci je kompetentní vydat rozhodnutí obecný soud.

[10] Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi správním orgánem a soudy se zvláštní senát řídil následující úvahou:

[11] Okresní soud v Příbrami, stejně jako Krajský soud v Praze, popřel pravomoc soudů rozhodovat o předložené žalobě a rovněž navrhovatel (ERÚ) popírá svou pravomoc ve věci rozhodnout poté, co mu byla postoupena. Zvláštní senát tedy shledal, že se jedná o negativní (záporný) kompetenční spor, ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 věty druhé zákona č. 131/2002 Sb., k jehož projednání a rozhodnutí je tímto zákonem povolán.

[12] Nejprve je vhodné předeslat, že zvláštní senát rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 24. 11. 2004, čj. Konf 3/2003-18, publikované pod č. 485/2005 Sb. NSS).

[13] Východiskem pro úvahy zvláštního senátu při rozhodování jakéhokoli kompetenčního sporu mezi orgánem veřejné správy a soudem ve věcech soukromoprávních je premisa, dle které rozhodovací pravomoc zde náleží zásadně soudům; v případech, kdy zákonodárce výslovně legislativně zakotví, že určitá oblast sporů v oblasti soukromého práva má být svěřena do rozhodovací pravomoci správního orgánu, jde o výjimku z tohoto obecného pravidla. Zvláštní senát například již v rozhodnutí ze dne 13. 4. 2010, čj. Konf 108/2009-11 (publikovaném pod č. 2275/2011 Sb. NSS) uvedl, že *„výluky z rozhodovací pravomoci obecných soudů ve prospěch správních orgánů je třeba vykládat restriktivně. Tyto výluky totiž odnímají soudům jejich nejvlastnější pravomoc – rozhodovat spory ze soukromoprávních vztahů v klasickém nalézacím řízení.“* Proto *„nebude-li možno podřadit právě projednávaný případ pod žádnou z oblastí, ve kterých je ERÚ oprávněn rozhodovat, bude ve věci dána pravomoc obecného soudu.“*

[14] Zvláštní senát, na rozdíl od Krajského soudu v Praze a v souladu se stanoviskem navrhovatele, nemá pochyb o tom, že je třeba i v této věci aplikovat závěry usnesení zvláštního senátu ze dne 4. 12. 2017, čj. Konf 13/2016-21, z nichž se podává následující.

[15] Podle § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona ERÚ dále rozhoduje spory o připojení nebo přístupu k přenosové soustavě nebo distribuční soustavě, přepravní soustavě, zásobníkům plynu a těžebním plynovodům, včetně sporů o přístupu k přeshraniční kapacitě pro přenos elektřiny, přepravu plynu nebo distribuci elektřiny nebo plynu.

[16] Z dikce citovaného ustanovení je zřejmé, že pro zodpovězení otázky, která je předmětem tohoto řízení, je nutné vyložit klíčové pojmy „*připojení*“ a „*přístup*“. Pojem „*přístup*“ je nutno chápat jako přístup k přenosové či (zde) distribuční soustavě pro uživatele (účastníky trhu s elektřinou), aby mohli užívat její kapacitu, a pojem „*připojení*“ jako fyzické připojení účastníka trhu (zde provozovatele výrobny elektřiny) k přenosové či (zde) distribuční soustavě. Tyto pojmy naopak nezahrnují spory týkající se věcných práv k věcem, které jsou jako zařízení součástí elektrizační soustavy; bližší důvody takto stanovené definice jsou uvedeny v následujících odstavcích.

[17] Energetický zákon legální definici uvedených pojmů neobsahuje. Pojem „*přístup třetích osob*“ k přenosové a distribuční soustavě však užívá unijní právo. Podle čl. 6 odst. 1 směrnice 2019/944, o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU „*členské státy zajistí zavedení systému pro* ***přístup třetích osob*** *k přenosovým a distribučním soustavám na základě zveřejněných sazeb použitelných na všechny zákazníky a používaných objektivně a bez diskriminace mezi uživateli soustavy*“. V odstavci 2 téhož ustanovení pak směrnice stanoví, že „*členské státy nebo, stanoví-li tak daný členský stát, regulační orgány těchto členských států zajistí, aby byla tato kritéria důsledně uplatňována a aby uživatel soustavy,* ***kterému byl odmítnut přístup****, mohl využít postupu alternativního řešení sporu*“. Tomu koresponduje pravomoc ERÚ podle § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona rozhodovat spory o připojení nebo přístupu k přenosové soustavě nebo distribuční soustavě. Přímo aplikovatelné nařízení pak upravuje přístup do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou [nařízení (ES) č. 714/2009, o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou a o zrušení nařízení (ES) č. 1228/2003]. ERÚ přitom je příslušným orgánem podle tohoto nařízení (§ 17 odst. 4 energetického zákona).

[18] Základem právních pravidel, která *de facto* nutí provozovatele přenosové a distribuční soustavy, aby (za určitých podmínek) dal svoji infrastrukturu (zde přenosovou nebo distribuční soustavu) třetím osobám k dispozici. tj. umožnil „přístup třetích osob“, je totiž soutěžní právo (viz usnesení zvláštního senátu ze dne 27. 4. 2021, čj. Konf 6/2020-7).

[19] Právě postavení ERÚ, jakožto regulačního orgánu v oboru energetiky (srov. § 17 odst. 1 energetického zákona), v kontextu předmětu úpravy citovaných unijních předpisů a energetického zákona (§ 1 odst. 1), je též vodítkem pro interpretaci obou výše uvedených pojmů. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 7. 2010, čj. 2 As 42/2010-112, uvedl, že „*při výkladu energetického zákona je zapotřebí důsledně vycházet z jeho smyslu a vnitřní logiky. V tomto směru nelze pominout, že předmětem tohoto zákona je úprava podmínek podnikání, výkonu státní správy a nediskriminační regulace v energetických odvětvích, kterými jsou elektroenergetika, plynárenství a teplárenství, jakož i práva a povinnosti fyzických a právnických osob s tím spojené, a to v souladu s právem Evropských společenství (§ 1). Z hlediska tzv. eurokonformního výkladu je významné, že citovaný zákon je nutno vykládat v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2003/54/ES ze dne 26. 6. 2003, o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 96/92/ES (...)* [tato směrnice byla nahrazena směrnicí 2019/944, citovanou výše, která však obsahuje podobnou úpravu, tj. upravuje společná pravidla pro vnitřní trh s elektřinou a sleduje obdobné cíle – pozn. zvláštního senátu] *Smysl této úpravy je definován v preambuli uvedené směrnice tak, že ´aby fungovala hospodářská soutěž, musí být přístup k soustavě nediskriminační, průhledný a za*

spravedlivé ceny. Pro dotvoření vnitřního trhu s elektřinou má prvořadý význam nediskriminační přístup k soustavě provozovatele přenosové nebo distribuční soustavy´.“

[20] Zvláštní senát považuje tento právní názor za zcela výstižný a pro nyní posuzovanou věc relevantní. Vyplývá z něj, že energetický zákon je prostředkem veřejnoprávní regulace energetických odvětví, v nichž se jinak ekonomická aktivita zúčastněných subjektů odehrává (stejně jako je tomu v jiných oblastech ekonomické činnosti) ve vztazích práva soukromého. Strategická povaha tohoto odvětví, jeho historie, v níž hospodářská soutěž byla vyloučena či podstatně omezena kvůli existenci vertikálně integrovaných podniků, ba národních monopolů, výrazně asymetrické postavení koncových odběratelů – zákazníků i jejich informační asymetrie, i značná tendence k vytváření negativních externalit, vedou k nutnosti státu vrchnostensky do (jinak svou podstatou soukromoprávních) vztahů zúčastněných subjektů zasahovat.

[21] Pravomoci svěřené ERÚ směřují právě k naplnění těchto cílů ve vztahu k trhu s elektřinou a nikoliv například k tomu, aby ERÚ rozhodoval občanskoprávní spory ve věcech zásahu do věcných práv vlastníků věcí – zařízení, která jsou součástí elektrizační soustavy. Pokud totiž zákonodárce zamýšlel svěřit ERÚ rozhodovací pravomoc i nad rámec jeho funkce regulátora trhu, například ve smyslu nezávislého arbitra sporů mezi podnikateli v energetice a jejich zákazníky, učinil tak vždy explicitně [srov. například § 17 odst. 7 písm. a) a e) energetického zákona]. Z dikce ustanovení § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona nicméně nelze dovodit, že by zákonodárce zamýšlel založit rozhodovací pravomoc ERÚ v oblasti, která není imanentní jeho roli regulátora energetického trhu (jak byl popsán výše), tedy že by *„spory o připojení nebo přístupu k (...) soustavě“* měly zahrnovat i spory o zásahu do nerušeného výkonu vlastnického práva k příslušným zařízením. Je přitom třeba mít stále na zřeteli, že k rozhodování těchto sporů, které *vyplývají z poměrů soukromého práva*, jsou primárně povolány soudy v občanském soudním řízení, nestanoví-li zvláštní zákon výslovně jinak (viz § 7 odst. 1 o. s. ř.); existují-li pochybnosti o tom, zda takovou výjimku zvláštní zákon skutečně stanoví, musí být uplatněn výklad, upřednostňující obecnou rozhodovací pravomoc soudů (viz již zmiňované rozhodnutí zvláštního senátu č. 2275/2011 Sb. NSS).

[22] Tento závěr podporuje i právní názor vyslovený v posledně zmiňovaném rozhodnutí, kde se zvláštní senát zabýval výkladem ustanovení § 17 odst. 5 písm. c) energetického zákona, ve znění účinném do 17. 8. 2011, jehož dikce je prakticky identická s dikcí nyní posuzovaného ustanovení § 17 odst. 7 písm. c) zákona (zákon tehdy jen nezakotvoval pravomoc ERÚ rozhodovat i spory o *připojení*). Jakkoli se jednalo o věc s jiným skutkovým základem, jsou právní závěry zde vyslovené plně aplikovatelné i na nyní posuzovaný případ. Zvláštní senát se zde totiž výslovně zabýval výkladem pojmu *„přístup“*, užitým v tehdejším znění § 17 odst. 5 písm. c) energetického zákona, a jeho odlišením od pojmu *„připojení“*, užívaným v jiných ustanoveních tohoto zákona. Konstatoval, že *„u práva na přístup se jedná o právo na dopravu elektřiny prostřednictvím elektrizační soustavy, resp. právo na přenos nebo distribuci elektřiny. Právo na připojení je naproti tomu třeba vnímat jako právo na fyzické připojení zařízení do elektrizační soustavy. Právo na připojení k elektrizační soustavě přiznává energetický zákon odděleně od práva na přístup k přenosové nebo distribuční soustavě u těch subjektů, u kterých je připojení fyzicky možné, resp. nezbytné pro využití samotného práva na přístup k přenosové nebo distribuční soustavě.“*

[23] Z výše uvedených důvodů tedy vše nasvědčuje jednoznačnému závěru, že z dikce ustanovení § 17 odst. 7 písm. c) energetického zákona nelze dovodit záměr zákonodárce svěřit správnímu orgánu (ERÚ) rozhodovací pravomoc při rozhodování sporů, spočívajících v tvrzeném neoprávněném zásahu do vlastnického práva k předmětnému elektrickému zařízení, a odejmout tak soudům jejich obecnou rozhodovací pravomoc rozhodovat tyto spory, povstalé z poměrů soukromého práva.

[24] S ohledem na uvedené skutečnosti lze tedy uzavřít, že spor ze žaloby, kterou se žalobkyně domáhá, aby byla žalované uložena povinnost upustit od zásahů do vlastnického práva žalobkyně k předmětnému elektrickému zařízení, je sporem vyplývajícím z poměrů soukromého práva; příslušným vydat rozhodnutí o tomto návrhu, vedeném u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 16 C 62/2020, je proto soud (§ 7 odst. 1 o. s. ř.). Skutečnost, že mají zásahy do vlastnického práva žalobkyně spočívat v pokusech o připojení fotovoltaické elektrárny žalované k distribuční síti prostřednictvím předmětného elektrického zařízení bez souhlasu žalobkyně, je právně nevýznamná.

[25] Uvedený závěr přitom dopadá jak na vlastní nárok žalobou uplatněný, tak i na návrh na vydání předběžného opatření, neboť i ten zjevně směřuje k ochraně vlastnického práva žalobkyně k předmětnému elektrickému zařízení a domáhá se vydání předběžného opatření jen v tom rozsahu, aby nedošlo k použití předmětného elektrického zařízení pro připojení žalované k distribuční soustavě. Proti jinému způsobu připojení žalované k distribuční soustavě nebrojí.

[26] Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona č. 131/2002 Sb. současně s rozhodnutím sporu zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Dalším výrokem proto zvláštní senát zrušil usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 31. 7. 2020, čj. 26 Co 130/2020-75, a usnesení Okresního soudu Příbrami ze dne 11. 5. 2020, čj. 16 C 62/2020-64.

[27] Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále tedy bude Okresní soud v Příbrami pokračovat v řízení o podané žalobě.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 16. září 2021

JUDr. Michal Mazanec
předseda zvláštního senátu